

SZEMLE

VÁLOGATÁS A XXXIII. OTDK MÓDSZERTANI ELŐADÁSAIBÓL

DOI: 10.17165/TP.2017.1-2.12

POÓR ZOLTÁN¹

Egy interdiszciplinaritásra törekvő, alkalmazott pedagógiai kutatásokkal és fejlesztésekkel foglalkozó hallgatói és oktatói közösség győri seregszemléjének értékelése

A XXXIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Tanulás- és Tanításmódszertani – Tudástechnológiai Szekciójára – mint a 2017. évi tudománypedagógiai rendezvénysorozat kezdő eseményére 2017. március 23-a és 25-e között a győri Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Karán került sor.

Amikor a konferencia záróünnepélyén a fent nevezett integratív tudományterületet gondozó szakmai bizottság alelnökeként az értékelés volt a feladatomban, illendőnek és célszerűnek ítélt meg, hogy áttekintsem azt az utat, amely ehhez a szakmai-tudományos rendezvényhez vezetett. Végiggondoltam, hogy milyen tendenciák rajzolódtak ki a konferenciával záruló kétéves periódusban. Vállalkozom továbbá arra, hogy némi futurologiai érzékkel kitérjek a perspektívákra is.

A 2017. évi felsőoktatási tehetséggondozó programsorozat a 33., ami több mint hat évtizedet fed le. Ez a tény már emberöltőkre visszatekintő hagyományokról tanúskodik.

Az alaptudományok között a kezdetektől fogva ott voltak a lélektan és a nevelés elméletének, valamint gyakorlatának összefüggéseit vizsgáló diákkutatásokról szóló beszámolók. Akkor, amikor kiderült, hogy a kutatás és fejlesztés az ok-okozati összefüggéseken és a tényfeltárásokon túl a *kivel, mit, mivel és hogyan* kérdést is boncolgatja, választ akar találni a napi gyakorlatban felmerülő kihívásokra, az OTDT jogelőd szervezete úgy döntött, hogy az életkorokhoz és intézménytípusokhoz szorosan kötődő alkalmazott pedagógia, a szakdidaktika és az eszközök alkalmazásának módszertana külön szekcióba kanalizálja a majdani pályájuk vonatkozásában nevelésre, képzésre és taneszköz-fejlesztésre készülő fiatalokat.

¹ az Országos Tudományos Diákköri Tanács Tanulás- és Tanításmódszertani – Tudástechnológiai Szakmai Bizottságának alelnöke

Mindez mintegy fél évszázada történt, s ebben úttörő szerepe volt Dr. Szalai Lászlónak, a szombathelyi pedagógusképzés és a hazai pedagógiai technológiai fejlesztések akkori vezető személyiségének. Őt aztán olyan meghatározó felsőoktatási szakemberek követték a Szakmai Bizottság élén, mint – az oktatástechnológia jeles egri művelője – dr. Hauser Zoltán, a mérnökpedagógia kiemelkedő hazai képviselőjeként Tóth Béláné dr., e sorok nyelvpedagógusként ismertté vált szerzője, az olvasáskutató Steklács János professzor és a történelemtanítás módszertanában érdemeket szerzett dr. Gloviczki Zoltán.

Ez idő alatt sok-sok száz valamikori TDK-zóból sikeres témavezető, bíráló, zsűritag, szakmai bizottsági és OTDT-s aktivista lett. Többen közülük aranyérmes mestertanárok vagy Pro Scientia Aranyérmes fiatalok témavezetői lettek.

A fél évszázada megfogalmazott kérdések közül a tanuló, a tananyag és a pedagógus viszonya; az eszközök és a fejlődni kívánó ember, valamint az útját segítő nevelő egymásra hatása; a tanulás és a tanítás fogalmának értelmezése klasszikusnak tekinthető. Abban, hogy *kik, kikkel, mikor, miért, mivel és hogyan* foglalkoznak, mindig megmutatkoznak a kortárs irányzatok. A hagyományok, azaz a pedagógiai értékek megőrzése és a megújulás hagyománya egyértelműen kirajzolódott a győri rendezvénnyel záruló kétesztendős OTDK-s időszakban a szekcióba benyújtott pályamunkákban és a konferencián megtartott előadások keretében is.

Kiemelkedő volt ez az eseménysorozat, hisz soha ennyi pályázattal nem volt dolga a szakmai bizottsági és az ügyvezető elnökségnek. Eddig sohasem volt 25 tagozatunk, nem volt ennyi előadónk, zsűritagunk és hallgatókat kísérő vendégünk. Még nem volt ennyire teljes a Kárpát-medencei pedagógiai közösség. Pályázók, témavezetők, bírálók és zsűritagok belföldről és külföldről egyaránt hozzájárultak a győri OTDK sikeréhez.

A tagozati üléseken megvalósult és a szabad időszakokban folytatott diskurzusok mind a fiatalok professzionalizálódását, a generációk és irányzatok párbeszédét, innovatív gondolatok megszületését és új szakmai-tudományos kapcsolatok létrejöttét szolgálták. A kortársak és leendő pályatársak, a hivatásban már jártasabb nemzedékek képviselői megismerkedhettek azzal, hogy miként is alakul az elmélet és a gyakorlat viszonya a bölcsődések, óvodások és kisiskolások fejlődésének támogatásában.

Több pályamű kitért az általános iskolai és a középfokú pedagógiai tevékenység sok-sok vonatkozására, a felnőttképzés és a felsőoktatás módszertani kérdéseire.

Alkalmat adtunk arra is, hogy a szakmák és hivatások tanulásának-tanításának mikéntjével foglalkozó hallgatói kutatások is bemutatkozzanak. Külön kiemelendők itt a pedagógusi pályaszocializáció, a mesterségtanulás mikéntjét és hatásait boncolgató

kutatásokról, sok esetben tudományos igényességgel rendszerezett önreflexiókról szóló beszámolókról. Ismét jelen volt a pályaaorientáció és a felnőttkori humánerőforrás-fejlesztésre való felkészítés metodikája.

Mivel tanítványaink és a tanítványaink majdani tanítványai ideális esetben családi kötelékben élnek, fejlődnek, a nagyszülő–szülő gyermek és a hivatásos nevelők kooperációja alapvető témaként volt jelen a szekciónk konferenciáján.

Örömteli, hogy egyre nagyobb a szakmai és tudományos tekintélye a sajátos nevelési igényűek gyógypedagógiai szaktudással megvalósuló fejlesztésének kérdéskörét vizsgáló kutatásoknak. Hangsúlyt kaptak az SNI, a kulturális és nyelvi sokszínűség, a hit- és értékrendi különbözőség, valamint a szociális helyzet okán korábban szegregált gyermekek és fiatalok együttnevelésének aktuális témái.

Voltak a hagyományos tantárgyi besorolás szerint egyértelműen megfogalmazható témák az anya- és az idegen nyelvi nevelést, az irodalompedagógiát, a történelemtanítást, a matematikaoktatást, a természettudományos szaktárgyak tartalmi és módszertani vonatkozásait illetően.

A makettek, a modellek, a kísérleti eszközök, a bábok, a társasjátékok, a vizuális és audiovizuális szemléltetés hagyományos jelenléte mellett a digitális pedagógia dinamikus fejlődéséről győződhettünk meg. A nyomtatott és az online felületeken elérhető korszerű tananyagok megtervezésének, létrehozásának és alkalmazásának tapasztalatait növekvő mértékben összegezték az idén benyújtott pályaművek.

Erőteljesebbé vált az integrált műveltségterületi, azaz a tantárgyközi tanulás és tanítás mikéntjével foglalkozó hallgatói projektek jelenléte. Ezek nagy része az egészséges életmód, a fenntarthatóság, a társadalmi sokszínűségben való együttélés vonatkozásában a szemléletformálás pedagógiai kérdéseit érintette. Megmutatkoztak az új irányok a felfedező, az élményszerű, a konstruktív, a projektorientált tanulás feltételeinek létrehozását tárgyaló pályamunkákban.

Bizonyítékunk van a tanulás tanulását, a portfólió-szemléletű fejlesztő értékelést ösztönző pedagógiai megoldásokra. Tudományos rangra emelkedik a játék mint tanulási forma. A digitális pedagógia fejlődése okán megismerkedhetünk a gamifikáció fogalmával.

Tanuljuk, hogy miként is hasznosítsuk a médiát a pedagógia napi gyakorlatában. Felmerül a kérdés a médiaalkotást illetően, azaz milyen pedagógiai folyamatokban adjunk lehetőséget a tanulóknak a saját média-megnyilatkozásaik és médiaformáik létrehozására.

A művészetértelmezés tanulása mellett látjuk, hogy a művészetközvetítés is teret nyer. A gyermekek vizuális, térplasztikai, zenei, dramatikus, mozgásművészeti, verselő és novellaírói alkotói vágyának a pedagógiai folyamatokba való kanalizálása az önkifejezés többnyelvűségének tárházat hozza létre.

Ezennel ki is rajzolódott a jövő, azaz a tantárgyi és műveltségterületi szempontból integrált, befogadó közegben megvalósuló, a tanulók által egyre dominánsabban kezdeményezett és monitorozott, a tevékenység és az alkotás közben való személyiségfejlődés.

Lesznek majd új témák, lesznek majd most éppen elhanyagoltnak tűnő területek, lesznek majd innovatív megnyilatkozási és pedagógiai interpretációs formák.

Konstans marad azonban az, hogy ebben a szekcióban tanítvány és mester együtt és egymástól tanul. Egy idő után már lényegtelenné válhat, hogy ki és kit tanít. Mindehhez azonban mindig a kortárs technológiával hozzuk létre és közvetítjük a tudást, ami a jelen felfogásunk szerint inkább kompetencia, azaz az ismeretek, képességek és attitűdök organikus hármasa.